

ואם תשאל, מפני מה לא נאמר בה במרים, שמתה בנשיקה על פי ה' תשובתך: שגנאי הדבר לומר על אשה שמתה בנשיקה על פי ה'.

תנו רבנן: שבעה לא שלט בהן רמה ותולעה לאחר מיתתם, ואלו הן, אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן ומרים, ובנימין בן יעקב⁽⁸⁾.

ומבאר הגמרא: מנין שלא שלטה רימה ותולעה באברהם יצחק ויעקב? דכתיב [בהו] שנתברכו בכל מכל כל. ובכלל זה נכללת הברכה שלא תשלוט בהם רימה.

וכן לא שלטה רימה במשה אהרן ומרים, דכתיב [בהו] שמיתתם היתה 'על פי ה', והתבאר לעיל שמתו מיתת נשיקה, ומכאן שלא שלטה בהם רימה, שהרי הרימה מגיעה מהטיפה המרה המטפטפת מסכיניו של מלאך המוות, כמו שמבואר במסכת עבודה זרה [כ ב] שמאותה טיפה מת האדם ומאותה טיפה הוא גם מסריח, וממנה פניו מוריקות. ואילו הם מתו בנשיקה ולא על ידי מלאך המוות, ומשום כך לא שלטה בהם רימה ותולעה⁽⁹⁾.

ומנין שלא שלטה רימה ותולעה בבנימין בן יעקב? דכתיב 'ולבנימין אמר ידיד ה', ישכון

ואהרן ומרים מתו מיתת נשיקה כמבואר להלן, ואם נאמר שאברהם יצחק ויעקב לא מתו מיתת נשיקה, נמצא שיש כבוד בעולם שלא נתכבדו בו⁽⁷⁾.

ומנין שלא שלט מלאך המוות במשה אהרן ומרים?

דכתיב בהו שמתו 'על פי ה' כמו שנאמר באהרן [במדבר לג לח] ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם, ובמשה נאמר [דברים לג ה] וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה'.

ומקשינן: והא מרים לא כתיב בה 'על פי ה', ואם כן, מהיכן אתה למד שמתה בנשיקה?

אמר רבי אלעזר: מרים נמי, בנשיקה מתה, דאמרינן למדים בגזירה שוה "שם שם" ממושה.

כי בפטירת משה נאמר וימת שם משה, וכן בפטירת מרים נאמר [במדבר כ א] ו'תמת שם מרים, ומכך למדים, כשם שמושה מת בנשיקה, כך מרים מתה בנשיקה.

7. על פי רש"י. ובתורה תמימה פירש דהמת על ידי מלאך המוות שולטים בו יסורי מיתה, ואילו המת מיתת נשיקה אין לו יסורי מיתה. המהרש"א פירש באופן אחר, כיון שהתבאר לעיל שהטעימן הקדוש ברוך הוא מעין עולם הבא, לכן לא שלט בהם מלאך המוות, כי על עולם הבא נאמר 'ובלע המוות לנצח'.

8. הקשו התוס', הלא גם בשאר צדיקים לא שולטת בהם רימה, כמבואר במסכת שבת, דמי

7. על פי רש"י. ובתורה תמימה פירש דהמת על ידי מלאך המוות שולטים בו יסורי מיתה, ואילו המת מיתת נשיקה אין לו יסורי מיתה. המהרש"א פירש באופן אחר, כיון שהתבאר לעיל שהטעימן הקדוש ברוך הוא מעין עולם הבא, לכן לא שלט בהם מלאך המוות, כי על עולם הבא נאמר 'ובלע המוות לנצח'.

8. הקשו התוס', הלא גם בשאר צדיקים לא שולטת בהם רימה, כמבואר במסכת שבת, דמי

9. פירשנו על פי הגירסה שלפנינו, וצ"ע, הלא